

«Тих, хто прагне змінити світ на краще, значно більше, ніж іноді здається»

Нові параметри категорій підприємств застосовуються з 2018 року. Завдяки дворічному цензу категорія підприємства, визначена станом на кінець 2017 року, була чинною для складання звітності за 2018 та 2019 роки. Зараз стартує новий етап категоризації. Отже, настала пора ретельно аналізувати фінзвіти за 2018 та 2019 роки і визначати формат свого звіту на 2020 та 2021 роки. Стали середніми — готуйтесь до обов'язкового аудиту. Стали великими — починайте перехід на МСФЗ.

Про поширені пастки, до яких потрапляють бухгалтери під час застосування дворічного цензу, про коректне визначення дати МСФЗ-переходу, а також про інші важливі речі ми говоримо з одним із найвпливовіших бухгалтерів країни — з Людмилою Рубаненко.

Людмила Рубаненко,

член Методологічної ради з бухгалтерського обліку при Міністерстві фінансів України, віцепрезидент ВПГО «Спілка аудиторів України», керівник АФ «Харків»

У статті 2 Закону про бухоблік зазначено, що коли підприємство за показниками річної фінансової звітності протягом двох років поспіль не відповідає наведеним критеріям, воно належить до відповідної категорії підприємств. Схожа норма параграфу 10 статті 3 бухгалтерської Директиви 2013/34/EU стосується випадків застосування так званих відступів (derogations), передбачених Директивою. У нашій країні досвіду застосування правила «дворічного цензу» немає. Тому різні фахівці трактують його іноді по-різному. Одні вважають, що вказаний ценз є «перепусткою на вхід» до нової категорії, інші вважають, що це «перепустка на вихід» із попередньої категорії.

З якої дати слід починати стартовий відлік нової категоризації підприємств? З року створення підприємства? За два роки до набуття чинності новими правилами, тобто з початку 2016 року? З кінця 2017 року? Чи з кінця 2018 року?

Л.Р.: Норми Закону про бухоблік, в яких наведено ознаки різних категорій підприємств, набрали чинності з 01.01.2018 р.

Відповідно до цього закону, визначаючи категорію, до якої належить підприємство, використовують показники, які на дату складання річної фінансової звітності за рік, що *передуює звітному*, відповідають щонайменше двом із наведених у Законі про бухоблік критеріїв.

Передував звітному 2018 року 2017 рік. Тому з метою застосування норм Закону про бухоблік щодо визначення у 2018 році категорії, до якої належить підприємство, застосовували показники річної фінансової звітності за 2017 рік. Ця категорія підприємства зберігалася впродовж 2018 та 2019 років. У 2020 році слід знову тестувати звітність на відповідність категоріальним ознакам. Це передбачено Законом про бухоблік: невідповідність підприєм-

❶ У листі Мінфіну від 23.03.2020 р. № 35210-06-5/8860 запропоновано саме такий підхід.

ства критеріям наведеної категорії за показниками річної фінансової звітності протягом двох років поспіль «переміщує» його до іншої категорії підприємств.

Наприклад, якщо за показниками річної фінансової звітності за 2017 рік підприємство відповідає критеріям, установленим для середнього підприємства, то для цілей Закону про бухоблік таке підприємство буде вважатись середнім протягом 2018 і 2019 років. Якщо підприємство за результатами показників річної фінансової звітності за 2018 та 2019 роки відповідало критеріям великого підприємства, то починаючи з 01.01.2020 р. таке підприємство належить до категорії великих підприємств та до підприємств, що становлять суспільний інтерес.

Така позиція вже вдруге підтверджена Методологічною радою з бухгалтерського обліку при Міністерстві фінансів України. Зазвичай рішення цього дорадчого органу підтримуються офіційними роз'ясненнями Міністерства ❶.

А новоутворені підприємства під час визначення відповідності критеріям застосовують показники на дату складання своєї першої річної фінансової звітності.

 Якщо підприємство за результатами аналізу звітів за 2018 та 2019 роки «перемістилося» з категорії середніх до категорії великих, то як застосувати приписи МСФЗ 1 «Перше застосування Міжнародних стандартів фінансової звітності» в такому випадку? Ретроспективно чи перспективно? Перша звітність за МСФЗ має бути за 2020 чи за 2021 рік? Яка саме дата буде датою переходу?

Л.Р.: Якщо починаючи з 01.01.2020 р. підприємство належить до категорії великих підприємств і до підприємств, що становлять суспільний інтерес, у нього виникає обов'язок складати фінансову звітність за МСФЗ. *Датою переходу на МСФЗ для такого підприємства, яке вперше застосовуватиме МСФЗ, буде 01.01.2020 р. Тобто перша фінзвітність, складена за МСФЗ, буде подана за підсумками 2021 року. Також у добровільному порядку, якщо є така можливість та бажання, підприємство самостійно може обрати більш ранню дату переходу на МСФЗ.*

Проміжну фінансову звітність, річну фінансову звітність та консолідовану фінансову звітність за 2020 рік таке підприємство складає та подає відповідно до вимог національних положень (стандартів) бухгалтерського обліку з обов'язковим перерахунком показників фінансової звітності відповідно до вимог МСФЗ 1. Починаючи з 01.01.2021 р. підприємство складає проміжну фінансову звітність, річну фінансову звітність та консолідовану фінансову звітність за 2021 рік за МСФЗ.

 Нещодавні події навколо зміни бази оцінки довгострокових боргів у системі національної стандартизації мали величезний резонанс у професійній спільноті. Мінфін, судячи з усього, намагався дещо спростити запровадження нових правил обліку. Але щось пішло не так. Що трапилось?

Л.Р.: Зміни, внесені до деяких національних стандартів восени минулого року, вимагали зміни облікової політики підприємств щодо звітування за деякими статтями. Зазвичай ця процедура є доволі складною та часто значно збільшує навантаження на бухгалтерів.

У грудні 2019 року в Харкові ВГО «Спілка податкових консультантів України» за підтримки інших професійних організацій, включаючи ВПГО «Спілка аудиторів України», та податкових органів регіону провела круглий стіл на тему «Дисконтування у податковій практиці», учасники якого звернулися до Міністерства фінансів із проханням спростити процедуру переходу на нові

правила обліку. Фахівці Мінфіну відгукнулися на цей заклик. Було розроблено проєкт наказу, який визначав можливість застосування спрощеної перспективної, а не ретроспективної моделі переходу до нових правил обліку.

Управління методології бухгалтерського обліку Міністерства фінансів України зробило все від нього залежне. Але під тиском окремих представників бухгалтерської та аудиторської професії, які влаштували, на мій погляд, необ'єктивну обструкцію проєкту наказу, та через деякі суто процедурні затримки, викликані тривалими новорічними канікулами, на жаль, цей наказ так і не набув чинності.

Коли немає злагоди всередині професійної спільноти, важко працювати швидко та ефективно. Але негативний досвід — це також наше надбання. Сподіваюсь, що в майбутньому під час зміни норм бухгалтерського обліку Міністерство фінансів заздалегідь буде передбачати можливість спрощеного переходу на застосування нових правил.

 Питання ПСБО-оцінки довгострокових боргів виявило серйозну проблему з фаховим рівнем багатьох представників бухгалтерської професії. У «дисконтних» диспутах, які можна побачити в соцмережах, рівень непрофесіоналізму іноді зашкалює. Крім валу побутово-безграмотних нісенітниць, тут можна прочитати високочолі коментарі «аудиторів», які заявляють, що дисконтування не має економічного сенсу, тому що доходи все одно в кінцевому підсумку будуть дорівнювати витратам. А один модний «експерт» з податкового планування навіть договорився до того, що дисконтування суперечить Конституції. Чи не вважаєте Ви, що тотальна непрофесійність — одна з перших ознак виродження бухспільноти? Чи є майбутнє в бухгалтерській професії?

Л.Р.: Почну з відповіді на останнє запитання. У бухгалтерської і — додам — аудиторської професії є майбутнє.

Бізнес дедалі більше, навіть за власним бажанням, починає застосовувати МСФЗ. Людський фактор стає дуже потрібним, оскільки професійне судження, на якому базується більшість МСФЗ, — це надбання фахівця-людини, а не технічних засобів опрацювання інформації.

Зараз триває дискусія щодо самого терміна «професійне судження». Постає питання, де він визначений у бухгалтерському законодавстві та чи можемо ми взагалі його застосовувати для цілей оподаткування? Особисто мені здавалось, що всі розуміють значення терміна «професійне судження». Але з'ясувалося, що для юристів, можливо, треба його визначити в нормативних актах та позбутися маніпуляцій передусім з боку представників судової гілки влади.

Для аудиторської спільноти ОСНАД уже надав відповідне визначення в Рекомендаціях щодо проведення перевірок з контролю якості аудиторських послуг: «професійне судження — застосування необхідних навичок, знань і досвіду в контексті вимог міжнародних стандартів аудиту, Закону [Закон України „Про аудит фінансової звітності та аудиторську діяльність”] та законодавства з питань аудиторської діяльності, бухгалтерського обліку та стандартів фінансової звітності при прийнятті обґрунтованих рішень» (затверджено рішенням Ради нагляду ОСНАД від 30.08.2019 р. № 5/7/13).

Що стосується дисконтування безвідсоткових довгострокових зобов'язань для цілей складання фінансової звітності підприємств, то всі сперечання навколо його доцільності я взагалі не сприймаю серйозно.

ЕЛЕКТРОННА ВЕРСІЯ журналу доступна для передплатників на інтернет-порталі ibuhgalter.net

 Крім керівництва великою корпорацією та інтенсивної професійно-громадської роботи, Ви встигаєте якимось дивом вести активну культурну діяльність. Харківці пам'ятають та люблять легендарні родини Алчевських, Бекетових, Багаліїв. Мабуть, років через сто так будуть згадувати і про родину Рубаненків. Адже меценатство та масштабне культурне подвизництво Вашої родини не може не викликати щирого захоплення. Поділіться секретом — як Вас на все вистачає? Звідки Ви берете сили на це?

Л.Р.: Ви значно перебільшуєте масштабність нашої просвітницької діяльності у сфері культури та мистецтва. Найімовірніше, справляє таке враження систематичність нашої праці в цьому напрямі протягом 16 років поспіль. Ми з чоловіком, дійсно, пишаємось тим, що очолюваний нами колектив професіоналів у сфері аудиту, бухгалтерського обліку, оподаткування, незалежної оцінки, адвокатської діяльності, судово-економічної експертизи та інших видів економіко-правового забезпечення діяльності бізнесу щиро відкликається на співпрацю з людьми творчих професій. Наші спільні проекти з творчим клубом «Вітальня на Дворянській», такі як «Соборність», «Харківські династії», «Видатні земляки» відомі далеко за межами Харкова. Участь культурно-ділового центру «Рубаненко і партнери» в міжнародних культурно-мистецьких проєктах додає нам розуміння того, що співпраця творчої та науково-технічної інтелігенції дає позитивні результати у всьому світі.

Якщо спробувати розібратися, де беруться на все це сили, то почати треба з того, що я випускниця Харківської художньої школи ім. І.Ю. Рєпіна. Причетність до мистецтва з дитинства дає паростки в дорослому житті. Чарівний світ мистецтва не тільки потребує від мене додаткових сил, він повертає душевну рівновагу і допомагає зберегти внутрішню енергію для виконання нелегких завдань в основній діяльності. Крім того, в нас багато однодумців, які допомагають і словом, і ділом. Українсько-іспанський проєкт «Споріднені душі», який ми реалізуємо зараз спільно з Національним музеєм Тараса Шевченка, Харківським художнім музеєм і скульптором Карлосом Гарсія Лаосом з іспанського міста Сарагоси, наголошує на тому, що тих, хто прагне змінити світ на краще, значно більше, ніж іноді здається.

 ПРАКТИКА
МСФЗ

Передплатити
журнал можна

в редакції за тел.:

(044) 22-11-307,
(050) 339-17-09,
(067) 571-01-21

Контакти:

 а/с 110, м. Київ, 03186
 info@ibuhgalter.net
 ibuhgalter.net

або на пошті за індексом:

60748